

**Sayın Rektör Yardımcılarım,
Bakanlıklarımızın, Yükseköğretim Kurumlarımızın,
Sivil Toplum Kuruluşlarının Değerli Temsilcileri,
Kıymetli Hocalarım, Değerli Misafirler,**

Yükseköğretim Kuruluna hoşgeldiniz. Sizleri burada ağırlamanın memnuniyeti içerisindeyiz. Hepinizi saygıyla selamlıyorum...

Toplumun en önemli değeri gençlerimizin güncel sorunlarının ve çözüm önerilerinin değerlendirileceği bu çalıştayın verimli geçmesini diliyorum.

Konuşmamın başında yükseköğretim sistemimize ilişkin bazı sayısal verilerden ve Yükseköğretim Kurulunun yürüttüğü kapsamlı çalışmalardan söz etmek isterim.

Yükseköğretim sistemimizde **129'u** devlet, **73'ü** vakıf üniversitesi ve **5'i** vakıf meslek yüksekokulu olmak üzere **toplam 207** yükseköğretim kurumumuz mevcut.

Öğrenci sayımız **7 milyon 807** binlerde. Yükseköğretim sistemimizde **82.487'si** öğretim üyesi olmak üzere **toplam 168.326** öğretim elemanı bulunuyor.

Sayıları bugün 207'yi bulan yükseköğretim kurumlarımızla birlikte ülkemizin sürdürülebilir kalkınma süreçlerine çok ciddi katkılar sağlayan çalışmalar yürütüyoruz. Yükseköğretim düzeni içinde, ısrarla ve özenle yerleşmelerini dilediğim, istediğim bu projeleri, bütün sunumlarımda anlatmaya, vurgulamaya devam ediyorum.

Yükseköğretim Kurulu olarak, geride bıraktığımız son dört yılda 4.0 endüstri devrimi, yükseköğretimde uluslararasılaşma, sürdürülebilir kalkınma, dijital dönüşüm, bölgesel kalkınma, misyon farklılaşması, ihtisaslaşma, akıllı uzmanlaşma, üniversite sıralama sistemleri gibi yükseköğretimimiz için pek çoğu yeni kavramlar çerçevesinde, ülkemizin önceliklerini ve dünyadaki eğilimleri dikkate alarak Türk yükseköğretim tarihi açısından **birçoğu ilk olan** önemli pek çok projeyi uygulamaya koyduk, bu kapsamda düzenlemeler gerçekleştirdik.

Bu düzenlemelerin bir kısmı, Yeni YÖK'ün girişimiyle başlayan süreçlerde yasal zemine kavuşturuldu, bir kısmı ise kendi iç düzenleme ve mevzuatımızla hayata geçirildi. Yükseköğretimde yapısal değişiklik için **dört ana proje** belirledik.

1) Çeşitlilik-Misyon farklılaşması ve ihtisaslaşma: Ülkemizin sürdürülebilir kalkınma süreçlerine çok ciddi katkılar veren Misyon farklılaşması ve İhtisaslaşma Yeni YÖK'ün Türk yükseköğretimine kazandırdığı önemli bir açılamdır. Yükseköğretimde ihtisaslaşmayı **iki kavramda** uyguladık. Bu programa TÜBİTAK 'da destek vermeye başladık.

- **Bölgesel Kalkınma Odaklı Üniversiteler:** Yükseköğretim Kurulu olarak üniversitelerimizin bölgeyle bütünleşmelerini ve bölgelerinin kalkınmalarına ve refahına katkıda bulunmasını istiyoruz. Bölgesel Kalkınma Odaklı Misyon Farklılaşması ve İhtisaslaşması Projesi **10 üniversitemiz** ile devam ediyor, sonuçlar izleme kurullarımızca takip ediliyor.

- **Araştırma Üniversiteleri: 11 asıl, 5 aday üniversitemiz** bu kategoride yer almaktadır. Bu üniversitelerimiz yurtdışındaki modellerin benzeri bir süreçle, sadece liyakat ve ehliyet kriterlerine göre seçildi ve rekabet içinde gelişimlerini sürdürüyorlar. Bu

üniversitelerimizin performans değerlendirmeleri ile ilgili çalışmalarımız ise devam ediyor.

- 2) **İdari ve Mali Açıdan Bağımsız Kalite Kurulunun Kurulması:** Aldığımız bütün kararlarla, çalışmalarımızla yerel ve küresel ölçekte rekabetçi bir yükseköğretim sistemi anlayışıyla hareket ediyoruz. Yükseköğretimde yapısal değişim niteliğinde gerçekleştirdiğimiz **en önemli projelerimizden biri** uzun yıllardır konuşulan ve bir türlü gerçekleştirilemeyen idari ve mali açıdan tam bağımsız bir Yükseköğretim Kalite Kurulunun kurulması idi, kuruldu ve çalışmaya başladı. 2016 yılından bu yana **160 üniversitemiz** dış değerlendirme sürecinden geçti, geçmeye devam ediyor. Akredite program sayımız ise **671'e** ulaşmış durumda.
- 3) **Üçüncü** projemiz hedef odaklı uluslararasılaşma idi. 2014 senesinde yabancı uyruklu öğrenci sayımız **48 binlerde iken 158 bini aştı**. Yabancı uyruklu öğrenci sayımızdaki artış son yıllarda Avrupa'daki yabancı öğrenci sayısı artış oranlarının en iyisi ve bizim için gurur vericidir. Bu sonuç ülkemizin uluslararası alandaki görünürlüğüne de katkı sağlamaktadır. 1982 yılından Kasım 2014 tarihine kadar, yani **32 yılda YÖK'ün bakan düzeyinde 15 ülke ile mutabakat zaptı** vardı, şimdi ise **34 ülke ile mutabakat zaptımız** var.

Bu mutabakat zabitleri tanınan üniversitelerimizin sayısını artırdı, yabancı öğrenci sayısını artırdı, ortak programları artırdı.

- 4) **Dördüncü** gurur duyduğumuz proje ise doktora programlarına farklı bir vizyon kazandırdığımız **“YÖK-100/2000 Doktora Projesi”dir**. Bu programın ana hedefi ülkenin ihtiyacı olan 100 öncelikli alanda sanayiye ve akademiye nitelikli insan yetiştirmektir. Geleceğin mesleklerine yönelik birçok yeni alanda kümülatif kitleler oluşuyor, öğrenci sayımız **3.750'ye** ulaştı. YÖK'ün **beş yıldızlı projesi** olarak değerlendirilen 100/2000 üçüncü yılında ve inanılmaz bir başarı ile devam ediyor. Ana gayemiz geleceğe güçlü nesiller yetiştirmektir. Başarıyı önceleyen ve destekleyen çok sayıda başkaca YÖK burslarımız da devam etmekte.

Diğer önemli bir projemiz **“Yükseköğretimde Dijital Dönüşüm Projesi”** dir. Bu projemiz Cumhurbaşkanlığı Stratejik Planı'nda da yer buldu. Dijitalleşmenin yükseköğretime katkılarını artırmak ve dijital araçlar, dijital veri sahası, ortak ders malzemeleri gibi konuları yürütmek üzere, Başkanlığımızda, **“Yükseköğretimde Dijital Dönüşüm Çalışmaları”** Ağustos 2018 tarihi itibarıyla başlatıldı.

16 üniversitemizde öğretim elemanları ve öğrencilere yönelik dijital dönüşüm programları başlatıldı. Bu proje ile bu yıl **36 bin 2 öğrenci, 3.112 öğretim elemanı** eğitim aldılar.

Yeni başlattığımız bir diğer proje **“geleceğin meslekleri”** konusudur. Dünyada yükseköğretimin planlayıcıları, politikacılar, iş dünyasını yönetenler 21. yüzyılın yetişecek bireylerini hazırlamak amacıyla yoğun ve entegre çalışmalar yürütmektedirler. Dijital çağ okuryazarlığı, temel, bilimsel ve ekonomik teknoloji okuryazarlığı, dijital medya ve ortamların kullanılması, etkili iletişim, heterojen gruplarla etkileşim, **“büyük resim”** içinde davranabilme, esneklik ve uyum, 21. yüzyılda edinilecek tüm mesleklerde ana beceriler ve ana kavramlar olarak sunulmaktadır. Bu nedenle gerek bireysel gerekse ulusal düzeyde bu çok hızlı değişen iş hayatına ve koşullara uyum sağlayabilmek son derece önemli. Kasım ayında YÖK'te

yapacağımız, “**Geleceğin Meslekleri**” konulu kongrede iş dünyası ve ilgili paydaşlarla biraraya geleceğiz, karşılıklı görüşlerimizi paylaşacağız.

Bu kapsayıcı ve sürdürülebilir projelere her eğitim yılının başında yenilerini eklemeye devam ediyoruz.

Dünyada hızlı ve hacmi çok yüksek bir değişim yaşanıyor. Teknoloji, politikalar, sosyal eğilimler meslekleri, işleri ve en önemlisi toplumların yapısını değiştiriyor. Bu süreçte toplumun en dinamik insan gücü ve en verimli kaynağı olan gençlerimizin sorunlarını, ihtiyaçlarını ve beklentilerini doğru tespit etmemiz çok mühim. En önemli sermayemiz gençlerimiz.

TÜİK verilerine göre 2018 yılı sonu itibarıyla 82 milyon 3 bin 882 olan nüfusumuzun **%15,8’ini** yani 12 milyon 971 bin 396’sını 15-24 yaş grubundaki genç nüfus oluşturmakta. Yükseköğretim istatistiklerine baktığımızda bu nüfusun **3.620.663’ü** yani **%28’i yükseköğretimdedir.**

18-22 yaş grubuna baktığımızda ise bu nüfus **6.645.314’tür.** Bu yaş grubu arasındaki nüfusun **2.621.947’si** yani **%40’ı** yükseköğretimdedir.

Sahip olduğumuz bu potansiyeli, **değere dönüştürmemiz** hususunda toplumda hepimize düşen ciddi görevler var. Ruhsal anlamda önemli değişikliklerin yaşandığı gençlik döneminde üniversite gençliği hızlı değişimler yaşamakta.

Geleceğine yön verme sürecinde yeni bir kentte yükseköğretim eğitimine başlaması, değişen çevresine uyum sağlama gayretleri, aile ortamından uzaklaşmaları ile öğrencilerimiz farklı sorunlarla baş başa kalabilmektedir. Bu dönemde riskli davranışlara yönelme eğilimleri yüksek olmaktadır. **Üniversite gençliğinin ruhsal sağlığı toplum sağlığının en kritik bileşenidir.** Bu kapsamda ruhsal iyiliklerinin sağlanması adına yapılacak çalışmalar, tespitler önemli olmaktadır.

Dünya nüfusu hızla artıyor, göç, hızlı kentleşme, sosyal ve kültürel çeşitlilik ülkeleri ve toplumları yeni değerlerle tanıştırıyor, dünyada ve bugün yaşanan süreçte, geleneksel değerlerle yeni değerler arasında çatışmaların, insani, ahlaki ve kültürel değerlerde aşınmaların yaşandığına da tanık oluyoruz. Toplumlar yeniden şekilleniyorlar. Değişikliklerin getirdiği farklılıklar gençlerin gelişiminde önemli rol oynamakta. **Toplum-aile-gençlik**, bu üç temeli sağlam oluşturmamızdır. Toplumdaki bilinçli, huzurlu aileler yetiştireceklerdir.

Diğer taraftan bir toplumun ruh sağlığı ile ilişkili mevcut durum o toplumun bireylerinin sosyal ve ekonomik hayata sundukları katkılara ve sosyo-ekonomik göstergelere de etki ediyor.

Genç ve dinamik nüfusa sahip, geleceğe dair iddiaları olan Türkiye’nin hedeflerine ulaşması, milli ve manevi değerlerine sahip çıkan nesillerimizle mümkün olabilecektir. Bugün insanlık, çok bilen, bilgili insanlardan öte, iyi karakterli ve erdemli insanlara ihtiyaç duymaktadır.

Bilindiği üzere eğitimde dahil her alanda dijital dönüşümle karşı karşıyayız. Yine TÜİK verilerine göre internet kullanım oranı 16-24 yaş grubundaki gençler için **2017** yılında **yüzde 90** iken **2018** yılında **yüzde 93’e** yükselmiş durumda. Bu oran artmaya devam ediyor.

Bu süreçte gençlerin teknoloji kullanımının **bağımlılık odağında olmadan** yaygınlaşmasını sağlamak, olası sosyal ve psikolojik olumsuzlukları ortadan kaldırmak için farkındalık oluşturacak eğitim programlarıyla, gençlerimize işlevsel, etkin ve doğru teknoloji kullanımı becerisini kazandırmamız gerekiyor. Bunun için siz değerli akademisyenlerimizin çalışmaları, uygulama ve araştırma merkezlerimizin faaliyetleri ve bu faaliyetlerin çeşitlendirilmesi önem arz etmektedir.

Gençlerimizdeki potansiyeli değerlendirme saikiyle Sayın Cumhurbaşkanımızın destekleriyle hükümet programlarında gençlik konusuna ayrı bir önem verilmiştir. Her kurum çalışma alanı kapsamında bu sürece farklı şekillerde katkı sunmaktadır.

Yükseköğretim sistemimiz bu sürece gerek akademisyenleri gerekse uygulama ve araştırma merkezleri ile destek vermektedir. Üniversitelerimizde:

- **Bağımlılıkla Mücadele** ile ilgili 7'si devlet 2'si vakıf üniversitesinde olmak üzere **toplam 9,**
- **Gençlik konuları** ile ilgili 12'si devlet 2'si vakıf üniversitesinde olmak üzere **toplam 14,**
- **Ruh Sağlığı ve Sinir Hastalıkları** ile ilgili bir devlet üniversitemizde ise **2** Uygulama ve Araştırma Merkezi bulunmaktadır.

Gençliğimizi doğrudan etkileyen politikaların üretilmesinde ve uygulanmasında bu merkezlerimizin ve üniversitelerimizin ayrı ayrı sorumluluklarının olduğunu, sahada çalışma yapan diğer kurum ve kuruluşlarla koordinasyonlarının, bilgi akışının ve bu minvalde kapsamlı, etkili çözümler için katılımcı bir yaklaşımla hareket etmelerinin önemini vurgulamak isterim.

Geleceğimizin teminatı olan gençliğin beklentilerinin ortaya konması, ahlaki ve temel değerlerimizle bilinçlendirilmeleri, tarihi ve kültürel miraslarımızın tanıtılması, kaliteli bir eğitim öğretim ortamının sağlanması ve yaşam becerilerini geliştirebilmeleri için gençlerimize sağlayacağımız destekler ülkemizi daha da ileriye taşıyacaktır.

İnsanın ve özellikle gençlerimizin fitratında ve doğasında bulunan iyilik, doğruluk ve güzellikleri ortaya çıkarmayı başarmak asıl meselemiz olmalıdır. Genç beyinler hakikatin, erdem, doğruluğun, bilginin ve değerlerimizin işlenebileceği en güzel istikbaldir.

Bu duygu ve düşüncelerle tekrar hepinize en içten selam ve sevgilerimi sunuyor, çalışmaya sunacağımız katkılardan dolayı hepinize teşekkür ediyorum.

Prof. Dr. M. A. Yekta Saraç
Yükseköğretim Kurulu Başkanı
Gençlik Ruh Sağlığı Çalıştayı
4 Eylül 2019, Yükseköğretim Kurulu Beyaz Salon